

Pere Lluís Font:

ANDREU MARQUÈS, *L'ofici de pensador cristià d'ençà del Concili Vaticà II. Un itinerari intel·lectual*, Barcelona, Cruïlla / Fundació Joan Maragall, 2011.

Andreu Marquès, monjo de Montserrat, director que ha estat de *Qüestions de vida cristiana*, catedràtic emèrit de filosofia de la Universitat Ramon Llull i una autoritat en matèria d'hermenèutica filosòfica, és un referent per a un cert tipus de cristians que s'esforcen per viure la seva fe amb honestedat intel·lectual. Aquest llibre, que recull les seves conferències a la XIII Aula Joan Maragall, ens el mostra com un pensador cristià que no solament ha trobat en la seva fe motivacions per al treball filosòfic que l'han portat a fer filosofia amb naturalitat des de supòsits cristians, sinó que també n'ha fonamentat la legitimitat, convençut que sempre es fa filosofia des d'algun lloc perquè no hi ha filosofia sense pressupòsits. L'autor hi traça amb discreció una espècie d'autobiografia intel·lectual, seguint el fil del seu itinerari filosòfic: un itinerari que, de diverses maneres i en bona part de resultes del Concili Vaticà II, han hagut de fer els de la seva generació des del clos de la subcultura eclesiàstica preconiliar de tipus neoescolàstic fins a l'espai airejat de la cultura contemporània compartida, amb la idea d'intentar de viure la fe cristiana en el context de les evidències culturals actuals. El llibre consta de cinc capítols, que són en certa manera la història de les seves successives descobertes filosòfiques: el primer parla de la neoescolàstica comuna a tot l'ensenyament catòlic d'abans del Concili; el segon, de la fenomenologia existencial que va conèixer a la Universitat de Lovaina; el tercer, de l'hermenèutica filosòfica, que ell considera una forma de pensament postmodern; el quart, de les diverses formes de filosofia postmoderna, tot preguntant-se si aquesta té la darrera paraula; i el cinquè i darrer, de l'ètica econòmica i la metafísica existencial, ajuntant dos temes aparentment heterogenis però realment encadenats. El pas de la filosofia neoescolàstica a la contemporània saltant per sobre de la moderna potser sobtarà algú; però cal dir que això és típic d'un cert *aggiornamento* filosòfic en els medis eclesiàstics tant d'aquí com internacionals

(i també en els medis civils catalans i hispànics), i que l'autor hi posa remei recuperant progressivament com un coixí necessari la filosofia pròpiament moderna (de Descartes a Kant) des de posicions contemporànies. En resum, tenim un llibre en què fe i pensament s'interpenetren de manera natural i que mostra amablement, en la teoria i en la pràctica, que ser filòsof i cristià no és, ni en el passat ni ara, cap oxímoron. Els lectors de la generació de l'autor que han hagut de fer un itinerari paral·lel al seu hi trobaran una bona companyia, i els de les generacions posteriors podran aprendre força d'un sènior que és un autèntic mestre.

Francesc Torralba Rosselló:

ELENA YESTE, *L'era de la hipermemòria. Revisionisme i falsificació històrica*, Pagès Editors, Lleida, 2010, ps. 127.

Elena Yeste (Barcelona, 1984) va guanyar el Premi d'Assaig Josep Vallverdú del 2009 amb un assaig revelador, atrevit i políticament incorrecte, *L'era de la hipermemòria. Revisionisme i falsificació històrica*. És el primer llibre d'aquesta jove investigadora de la Universitat Ramon Llull i un bon auguri per a tots. En aquest assaig explora una de les qüestions més polèmiques i controvertides del present, la gestió de la memòria històrica, la utilització del passat amb finalitats ideològiques, l'administració interessada dels esdeveniments pretèrits. Degudament documentada, Elena Yeste discorre sobre la història, la interpretació del passat i les seves falsificacions, abusos i negacions. Sense caure en cap mena d'ingenuïtat metodològica, sap que la raó quan explora el passat actua sempre des d'uns interessos. També sap que el relat històric, com tot relat, no és aliè al tractament ideològic.

El text té una gran vocació pedagògica i hauria de ser un referent per als qui administren el passat en les aules, per a curar-se en salut. Partidària de la revisió i la cultura de la crítica, Yeste es mostra, en canvi, molt crítica amb el revisionisme històric. Separa nítidament la història de la falsificació del passat al servei del dogma, la negació categòrica i l'engany.

Sembla vindicar la memòria de les víctimes, però no el victimisme, la mirada revisada, però no esbiaixada per premisses ideològiques. Amb fermesa i sense cap mirament, afirma, en acabar l'assaig: «On hi ha hagut violència, massacres, víctimes, emergeixen veus que cappingen les coordenades interpretatives del passat; memòries sepultades que tornen al present amb arguments i retòriques ancestrals; passats nostàlgics, hagiogràfics, irreverents; negacionistes que s'emmirallen amb passats bàrbars, en una època en què tot és relat, memòria» (p. 114).

De manera latent, hi ha present la qüestió de la veritat, de l'objectivitat, de la transparència. Sembla reivindicar-la, però no entra en el debat filosòfic sobre si és possible o no accedir a la darrera veritat històrica.